

A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége állásfoglalása a televíziós műsorok akadálymentesítéséről

A televíziós műsorok akadálymentesítése az elhangzó információk megértését segíti: vizuálisan vagy olvasható módon jeleníti meg a szóban elhangzottakat. A jelnyelvi tolmácsolás mellett többfajta feliratozási módszer van. A felirat lehet a film része, a képernyőn látható kép szerves része. Ezt nyitott feliratozásnak nevezzük. A felirat azonban lehet rejtett is, ami nem az alkotás (pl. film) része, hanem utólag kerül rá a képre, mintegy választható opcióként. Létezik élő feliratozás is, amikor nem az előre létrehozott feliratot kapcsolhatjuk be, hanem az élő adásban elhangzottakat feliratozzák, egyidőben az élőben elhangzó információval.

A hallássérültek számára az utóbbi kettő a lényeges. Az előre elkészített, - tévéműsorok során általában teletext segítségével elérhető - felirat nagymértékben segíti a hallássérülteket abban, hogy az elhangzott információk hozzájuk is eljussanak. Ennek érdekében a feliratban több szín használatával, a hangeffektusok írásos jelzésével, az aktuális beszélő megnevezésével segítik a megértést.

Miért fontos a feliratozás?

Mindennapi világunk szerves része a hangban elhangzott információk áramlása, azonban a hallássérültek az ily módon elhangzott információkat egyáltalán nem, vagy nem teljes mértékben tudják követni, hiszen nem hallanak jól. Az információ hiányából fakadóan jelentős hátrányban vannak az ép hallásúakhoz képest. A kommunikációs akadálymentesítés egyik legfontosabb eszköze a feliratozás.

Mi a követendő cél?

A hallássérült embereknek is ugyanúgy joguk van hozzájutni a hangzó információhoz, mint az ép hallásúaknak. Az információközvetítés egyik fontos eszköze a feliratozás, különösen a műsorszolgáltatók körében, de a DVD készítőik körében és a mozikban is. A SINOSZ célja, hogy minden műsor, közérdekű közlemény, filmalkotás stb. teljes terjedelmében felirattal legyen ellátva, hogy a hallássérültek is érthessék az elhangzottakat. A felirat több mindenki számára teszi érthetővé az információt, mint a jelnyelvi tolmács alkalmazása, így elsősorban a feliratozás a követendő példa.

A felirat milyenségét illetően azonban eltérő igényei lehetnek egy siket vagy egy nagyothalló személy részéről. A SINOSZ nem támogatja a feliratok rövidítését, egyszerűsítését. Az a cél, hogy az elhangzott információ lehetőleg teljeskörűen megjelenjen a feliratban is. Vannak olyan követelmények, melyeknek minden esetben meg kell felelnie a feliratnak, ezek:

- a felirat pontosan kövesse az elhangzott szöveget, ne legyen csúszás, elakadás
- amennyiben a szó szerinti feliratozás nem megvalósítható, az egyszerűsítés ne befolyásolja az eredeti jelentést
- a betűk formátuma megfelelő legyen, az ékezetek legyenek pontosak
- a felirat mérete változtatható legyen a könnyebb olvashatóság érdekében
- különböző színekkel, a hangeffektusok jelzésével, a beszélő megnevezésével segítse a megértést. Elérendő cél, hogy a hazai készítésű, magyar nyelvű filmek is legyenek feliratozva, valamint minden moziban vetítendő filmnek legyen feliratos is megnézhető változata.

Amennyiben mód van arra, hogy a feliratozás mellett, ún. váltott képernyőben (vagy más módon) jelnyelvi tolmács is fordíthassa az elhangzottakat, a feliratozás mellett alkalmazni lehet ezt a megoldást is. Napi hírműsorok és jelentős közérdeklődéssel kísért események alkalmával szerencsés jelnyelvi tolmácsolás biztosítása. A SINOSZ elkötelezett abban, hogy a napi hírműsorok esetében, megfelelő feltételek esetén siket jelelő működhessen közre.

A SINOSZ a jelnyelvi tolmácsok közreműködése során elkötelezett a magas szakmai minőség biztosítása mellett, ennek érdekében önszabályozó mechanizmus kiépítését szorgalmazza, amelynek köszönhetően csak azok kerülhetnek képernyőre, akik arra valóban alkalmasak, továbbá ezek a személyek rendszeres továbbképzésben részesülhetnek.

A SINOSZ elkötelezett abban, hogy a gyermekek számára készülő műsorok is megfelelően akadálymentesítve legyenek. Mivel bizonyos életkor alatt a feliratozás nem alternatíva, így számukra jelnyelvi narrációt kell biztosítani, elsősorban siket jelelők közreműködésével.

A SINOSZ az elmúlt években hatalmas erőfeszítéseket tett a televíziós műsorok akadálymentesítéséért. A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény, az ennek alapján

többször módosított, a médiaszolgáltatásról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény előírásai alapján évente 2 órával növekszik a napi kötelezően akadálymentesítendő televíziós műsorok időtartalma. A hatalmas fejlődés ellenére folyamatos ellenőrzésre és az esetleges nem megfelelő minőségű akadálymentesítés szankcionálására kifejezetten szükség van, ennek érdekében a SINOSZ minden szükséges lépést megtesz. Emellett kiemelt célunk, hogy az akadálymentesítésre kötelezett televíziós társaságok körét kibővítsük annak érdekében, hogy a hallássérültek minél több információhoz jussanak és ép társaikhoz hasonlóan minden ilyen szolgáltatást akadálymentesen élvezhessenek.